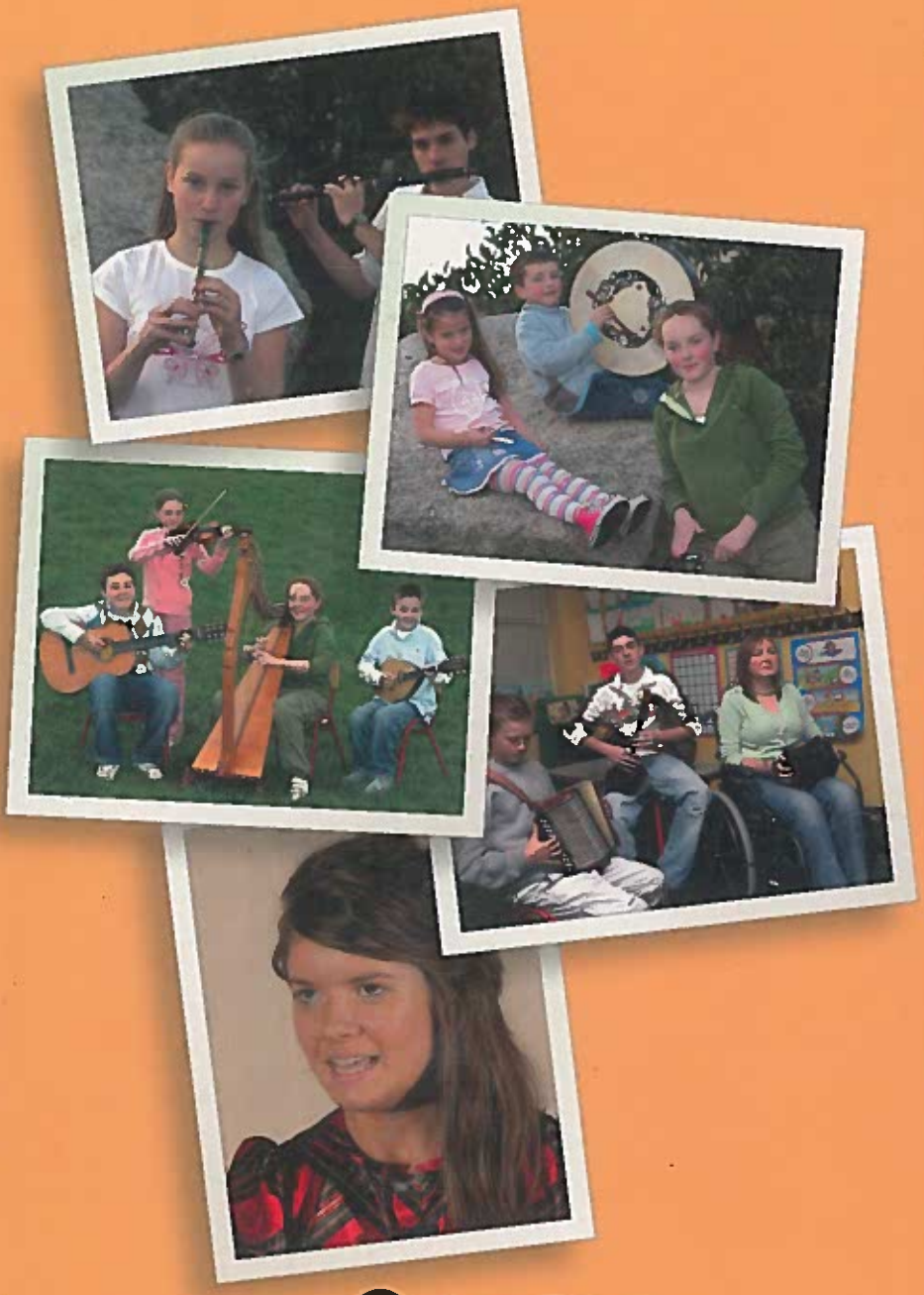

AN GÚM

An chéad eagrán 2006

© An Roinn Oideachais agus Eolaíochta / Foras na Gaeilge, 2006

Athchló 2013

Gach ceart ar cosaint. Ní ceadmhach aon chuid den fhoilseachán seo a atáirgeadh, a chur i gcomhad athfhála, ná a tharchur ar aon mhodh ná slí, bíodh sin leictreonach, meicniúil, bunaithe ar fhótachóipeáil, ar thaifeadadh nó eile, gan cead a fháil roimh ré ón bhfoilsitheoir.

Baineann an saothar seo le scéim Dhearthóirí Áiseanna Teagaisc na Roinne Oideachais agus Eolaíochta atá ann chun áiseanna Gaeilge a sholáthar do na bunscoileanna Gaeltachta agus do na bunscoileanna lán-Ghaeilge.

Dearthóirí Áiseanna Teagaisc na Gaeilge a scríobh

Dearadh agus leagan amach: Designit

Obair ealaíne: Peter Donnelly

Grianghraif:
Maxwell Photography
Clive Wasson *(le caoinchead Chomhaltas Ceoltóirí Éireann)*

PB Print a chlóbhuail in Éirinn

An Gúm, 24–27 Sráid Fhreidric Thuaidh, Baile Átha Cliath 1

Clár

Caibidil 1	Cnaguirlisí	4
Caibidil 2	Gaothuirlisí	10
Caibidil 3	Téaduirlisí	14
Caibidil 4	Feaguirlisí	22
Caibidil 5	An Guth	28
Caibidil 6	Fleadh Cheoil na hÉireann	30

Caibidil 1 Cnaguirlisí

Cnaguirlisí atá
ag na ceoltóirí
seo ar fad.
Buaileann
an ceoltóir
an rithim fad is
a mhaireann an píosa ceoil.

Is cnaguirlis é an bodhrán. As craiceann gabhair a dhéantar é. Úsáidtear an bodhrán chun an rithim a bhualadh fad is a mhaireann an píosa ceoil.

Is cnaguirlisí iad na cnámha. As eabhar a dhéantar iad den chuid is mó. Úsáidtear na cnámha chun an rithim a bhualadh fad is a mhaireann an píosa ceoil.

Is cnaguirlisí iad na spúnóga chomh maith. Úsáidtear na spúnóga chun an rithim a bhualadh fad is a mhaireann an píosa ceoil.

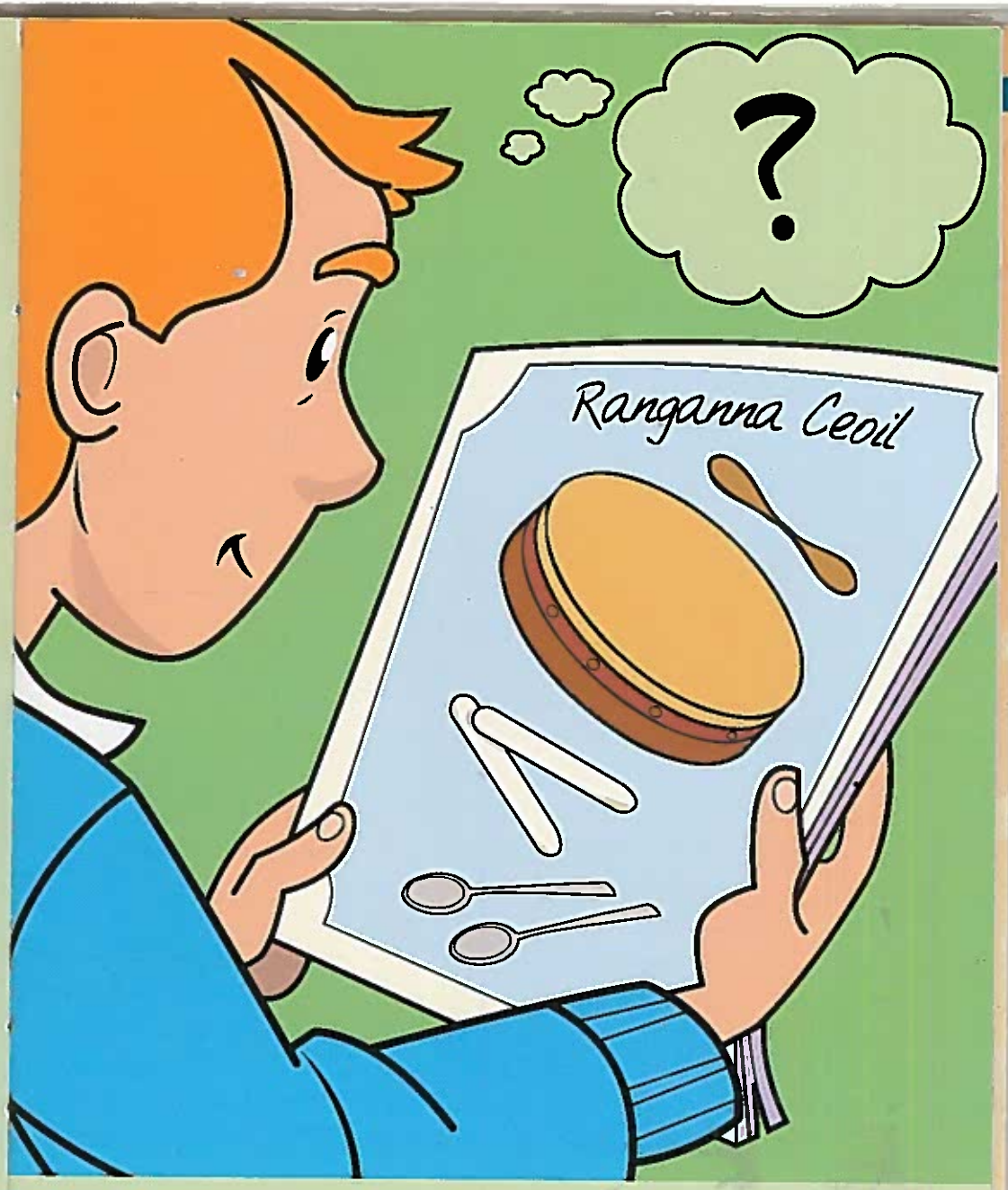

Cé acu cnaguirlis is fearr leatsa?

Caibidil 2 Gaothuirlisí

Gaothuirlisí atá ag na ceoltóirí seo. Séideann na ceoltóirí isteach sna gaothuirlisí chun ceol a bhaint astu.

Is gaothuirlis í an fheadóg stáin. Clúdaíonn an ceoltóir na poill agus séideann sí isteach san fheadóg chun ceol a bhaint aisti.

Is gaothuirlis í an fhliúit. Tugtar 'fliúiteadóir' ar dhuine a bhíonn ag seinm na fliúite.

Cé acu gaothuirlis is fearr leatsa?

Caibidil 3 Téaduirlisí

Téaduirlisí atá ag na ceoltóirí seo ar fad.

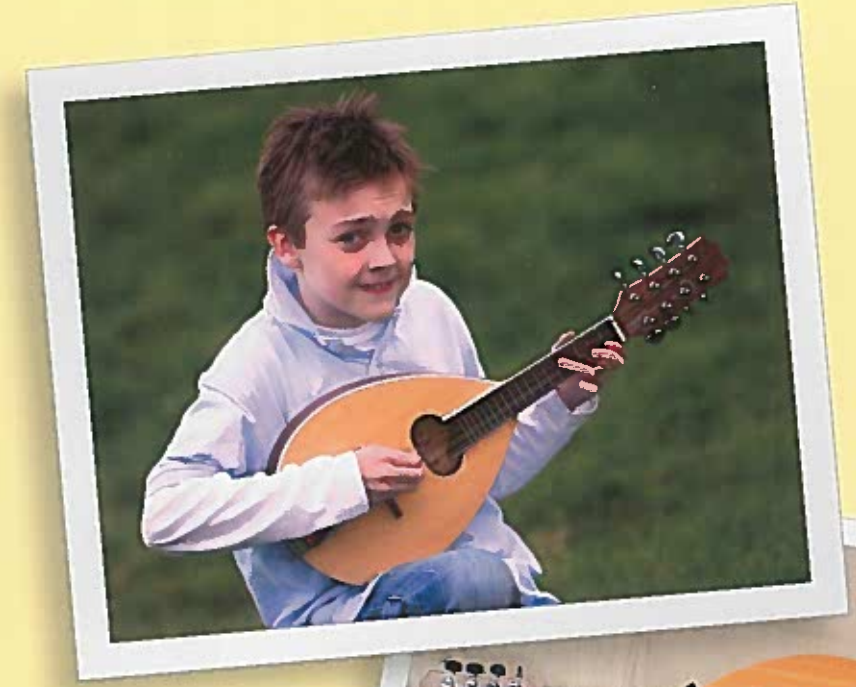

Is téaduirlis é an maindilín. Úsáidtear figín chun ceol a bhaint as téada an mhaindilín. Scríobh na cumadóirí Mozart agus Beethoven ceol don mhaindilín.

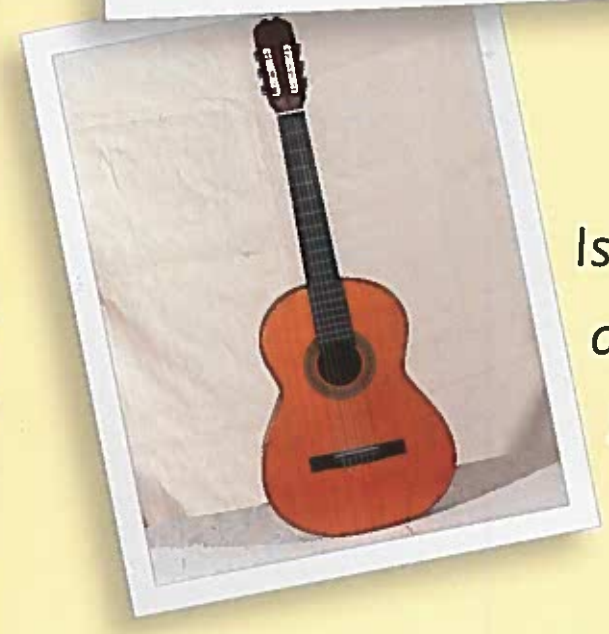

Is téaduirlis é an giotár. Seinntear gach sórt ceoil ar an ngiotár.

Is téaduirlis í an chláirseach. Tá sí ar cheann de shiombail náisiúnta na hÉireann.

Tá an chláirseach is sine in Éirinn le feiceáil i gColáiste na Tríonóide. Deirtear gur le Brian Bóramha an chláirseach sin.

Is téaduirlis í an fhidil chomh maith.
Úsáidtear bogha chun ceol a bhaint
as téada na fidle.

Cé acu téaduirlis is fearr leatsa?

Caibidil 4 Feaguirlisí

Feaguirlisí atá ag na ceoltóirí seo ar fad.

Is feaguirlis
í an phíb
uilleann.
Tá sí ar cheann de na huirlisí
is sine dá bhfuil againn in Éirinn.

Is feaguirlis é
an consairtín. Tá
ceol an chonsairtín go láidir
i gContae an Chláir.

Is feaguirlis é an bosca ceoil chomh maith. Déanann an ceoltóir an bosca ceoil a theannadh agus a scaoileadh agus brúnn sé na cnaipí chun ceol a bhaint as.

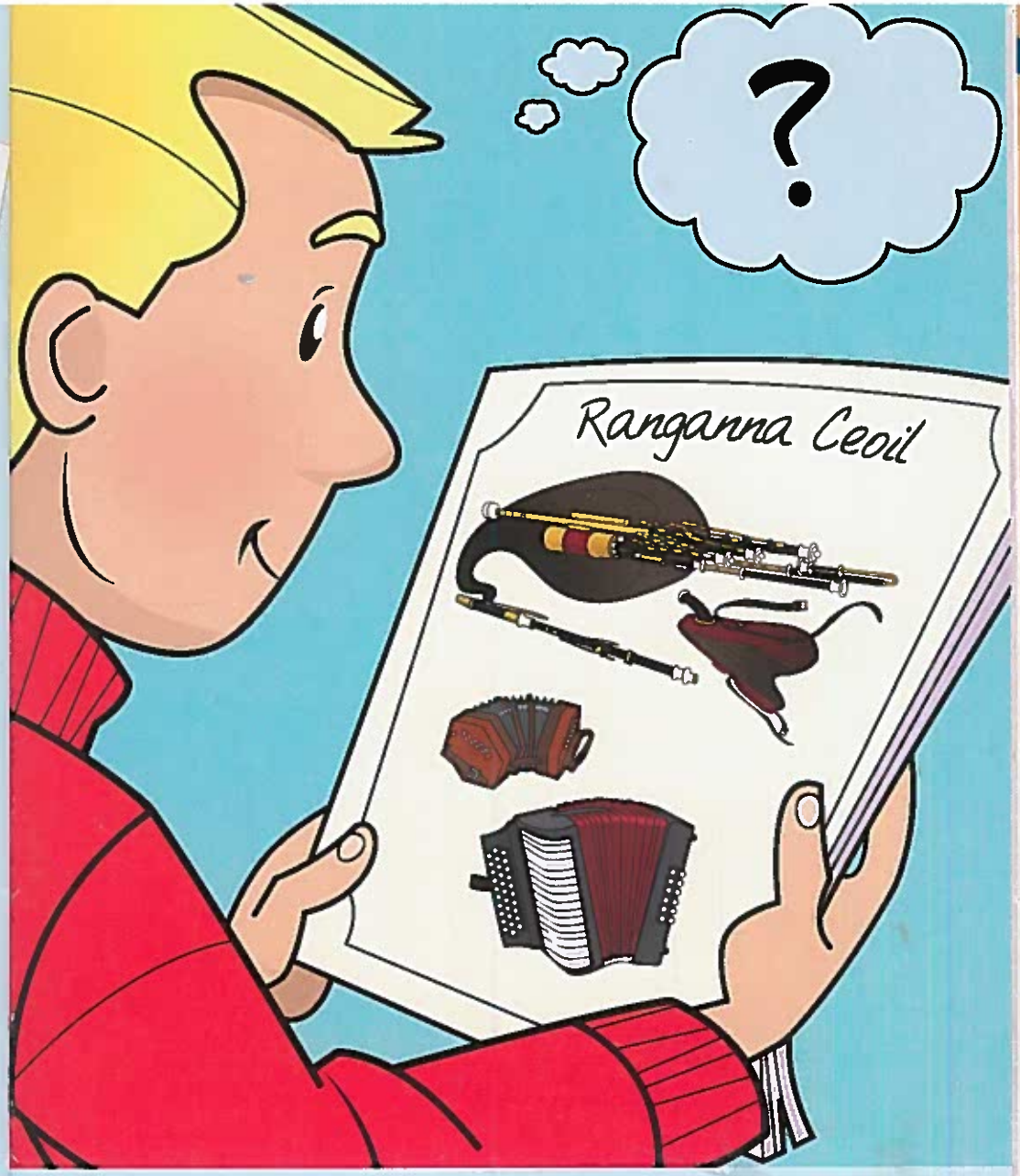

Cé acu feaguirlis is fearr leatsa?

Caibidil 5 An Guth

Is uirlis é guth an duine. Úsáidtear an guth chun amhráin a chanadh.

Cén sórt amhráin is fearr leatsa?

Caibidil 6 Fleadh Cheoil na hÉireann

Is ócáid mór le rá
í Fleadh Cheoil na
hÉireann. Uair
sa bhliain a bhíonn sí
ar siúl. Bíonn comórtais
cheoil do ghrúpaí agus
do dhaoine aonair
ar siúl le linn na fleá.
Bíonn idir óg agus
aosta ag Fleadh
Cheoil na hÉireann.

Bíonn ceol agus craic ar na sráideanna le linn na fleá.

Innéacs

bodhrán	6
bogha	20
bosca ceoil	26
Brian Bóramha	19
ceoltóirí	4, 10, 15, 23
cláirseach	18, 19
cnámha	7
comórtais	30
consairtín	25
feadóg stáin	11
fidil	20
figín	16

Fleadh Cheoil na hÉireann 30, 32
fliúit 12
fliúiteadóir 12

giotár 17
guth 28

maindilín 16

píb uilleann 24

spúnóga 8